

Transkribering av Habilitering & Hälsas podcast Funka olika -

Vad är dövblindhet?

INTRO: Välkommen till Funka olika, podden om livet med funktionsnedsättning.

Nu börjar ny serie om dövblindhet. I det här första programmet reder vi ut begreppet dövblindhet och får en inblick i hur det kan vara att leva med kombinerad syn- och hörselnedsättning.

SUSANN: Mitt namn är Susann Smedberg.

Gäster är Mattias Ehn, psykolog och forskare på Dövblindteamet som är en del av Habilitering & Hälsa i Region Stockholm.

Hej, Mattias.

MATTIAS: Hej, Susann.

SUSANN: Och så har vi med på distans Linda Eriksson, pedagog på Nationellt Kunskapscenter för Dövblindfrågor.

Välkommen, Linda.

LINDA: Tack.

SUSANN: Jag ska säga också att du använder teckenspråk, så din röst förmedlas av en tolk.

LINDA: Ja, precis.

SUSANN: Hur skulle du förklara att dövblindtolkning går till?

LINDA: Ja, jag använder ju taktilt teckenspråk eftersom jag själv har en dövblindhet och jag använder då teckenspråk där tolken tecknar till mig.

Tolkningen handlar ofta om att man förmedlar mellan två olika språk. Det kan då vara mellan teckenspråk och talad svenska, till exempel, eller tvärtom.

Men dövblindtolkning innebär så mycket mer. Det finns flera delar i den.

Man har också med sig en syntolkning i tolkningen. Att jag får veta vad som händer i omgivningen runtomkring mig. Hur det ser ut och sådana saker.

Och sen ingår även ledsagning. Ledsagning in i ett rum eller vart jag kan sitta någonstans får jag till mig.

SUSANN: I det här programmet ska vi prata om dövblindhet och vad det är för någonting. Jag tänkte börja med att läsa upp den nordiska definitionen av dövblindhet.

Dövblindhet är en kombination av syn- och hörselnedsättning där graden av nedsättning är så allvarlig att syn och hörsel har svårt att kompensera för varandra. Dövblindhet medför därför i relation till omgivningen specifika funktionshinder.

Mattias, vad menas med att det är relationen mellan syn och hörselnedsättning som leder till dövblindhet? Hur kan man förklara det?

MATTIAS: Ja, för att vi ska kunna prata om dövblindhet så krävs det att vi i grunden har en nedsättning i både syn och hörsel.

När man säger dövblind så tänker man kanske att man helt saknar hörsel och helt saknar syn, men det här kan variera så de allra flesta har någon synrest eller någon hörselrest. Men så finns det de som också helt saknar syn och hörsel.

Men kombinationen, och anledningen till att vi lyfter in den här kombinationen är att de här sinnena är så viktiga i all typ av, vad ska jag säga, det är våra fjärrsinnen som vi använder för att ta in vår omgivning.

Har man nedsättning i ett sinne, till exempel synen, då kompenserar man ofta det med att använda sin hörsel. Och, om man inte har hörsel, använder man i stället sin syn väldigt mycket.

SUSANN: Och det här med att det funktionshinder uppstår i relation till omgivning, vad innebär det?

MATTIAS: Ja, det handlar ganska mycket om att vi i moderna definitioner av funktionshinder tar med att själva problemet ofta handlar om att också miljön, både den fysiska miljön och de människor som omger oss, och att det samhälle vi har inte är särskilt anpassat för till exempel att man har nedsatt syn och hörsel.

Hur svår dövblindheten blir för den enskilda personen handlar väldigt mycket om hur omgivningen förmår att anpassas till den här personen och den personens behov och önskningar.

SUSANN: Linda, du som lever med dövblindhet, hur skulle du beskriva att din syn- och hörselnedsättning är för någon som lyssnar?

LINDA: Jag brukar börja med att säga att de flesta personer som har dövblindhet, de vet ju inte själva riktigt hur andra ser och hör, så man vet inte vad man själv inte ser och inte hör.

Om man mäter min syn så ser jag ungefär två procent och det är ju inte jättemycket.

Jag brukar säga att jag kan se saker bättre om jag är i en känd miljö, om jag är hemma till exempel. Och då handlar det ju mer om vad jag vet. Jag vet hur det ser ut på en plats, jag vet vad sakerna finns.

Men om jag kommer till en plats jag inte har varit på så kanske jag kan se, men jag vet inte riktigt vad jag ser.

Hörseln kan man väl säga är ungefär på samma sätt. Jag kan höra att det är någonting som händer och jag kan höra att det är någon person som pratar, men jag vet inte vad som sägs.

Jag tycker att det är en viktig skillnad mellan syn och hörseln. Det man ser kan finnas kvar. Det jag tittar på kan jag titta på ganska länge och efter en stund kanske jag förstår vad jag tittar på. Men ljud är på ett annat sätt. Ljud tar man in, men det försvinner snabbt.

SUSANN: Vet man ungefär hur många som lever med dövblindhet i Sverige?

LINDA: Man brukar prata om att det finns ungefär 2000 personer. Då är det de som fått dövblindhet innan de har blivit 65 man pratar om. Sen finns det jättemånga som ser och hör sämre när de blir äldre.

SUSANN: Det finns medfödd- och förvärvad dövblindhet. Mattias, hur skulle du förklara skillnaden mellan de två?

MATTIAS: Om man till exempel föds med väldigt, väldigt dålig hörsel och väldigt, väldigt dålig syn då brukar vi prata om medfödd dövblindhet.

Då hamnar man i en situation där det som vi använder oss av för att kunna skapa sätt att bygga en kommunikation, det blir väldigt begränsat till bara det taktila, alltså att använda känseln och naturligtvis smak och doft också. Ofta så krävs det ganska så stora insatser då för att få till en fungerande kommunikation.

Vid tidig dövblindhet eller medfödd dövblindhet så brukar vi också väldigt ofta se när man tittar på olika syndrom eller orsaker till dövblindhet att man relativt ofta också har andra typer av funktionsnedsättningar som en intellektuell funktionsnedsättning till exempel. Då får man en kommunikativt mycket större utmaning.

Medan däremot vid förvärvad dövblindhet har man ofta kanske en bevarad hörsel i barndomen, eller en synförmåga som gör att man lättare kan använda de sinnen i att utveckla en kommunikation som påminner mer om den som många andra i samhället använder. Då får man väldigt hjälp i att utveckla språk.

Det är väl egentligen den stora skillnaden. Någon tydlig gräns finns inte riktigt där. Det kanske är mer en fråga om vilken typ av pedagogiska insatser man kan behöva erbjuda.

SUSANN: Om vi går in lite på hjälpmedel i vilken utsträckning kan hörhjälpmedel kompensera för hörselnedsättning, Linda?

LINDA: Hörhjälpmedel handlar ju om att man förstärker ljudet, som vanliga hörapparater till exempel.

Sen finns det också cochleaimplantat och då handlar det mer om att man ändrar ljudet till elektriska signaler i stället, som går direkt in till hörselnerven.

Eller så kan man omvandla ljudet till vibrationer.

Jag själv har ju hörapparat.

Jag kan ju höra om det är något som händer. Då kan jag använda hörapparaten för att få veta att något har skett i min omgivning. Men jag kanske inte alltid uppfattar vad som har hänt.

Sen har jag även en klocka på armen som vibrerar så då får jag vibrationssignaler om det ringer på dörren eller om det är så att brandalarmet går eller någonting annat som händer.

Väckarklockan har jag också en vibrator kopplat till.

SUSANN: Fungerar att använda hörhjälpmedel om man föds helt döv?

LINDA: Om man föds helt döv och har en fungerande hörselnerv då kan man ju få ett sådant cochleaimplantat, men sen vet man ju inte hur resultatet blir. Det är väldigt varierande.

Ibland kan det fungera jättebra och ibland fungerar det sämre. Det är ju fortfarande ett hjälpmedel. Så det är inte någonting som man kan få för att få en fullgod hörsel.

SUSANN: Mattias, när det gäller synnedsättning då, vad finns det för hjälpmedel eller annat som kan kompensera för det?

MATTIAS: Återigen då så är det väldigt beroende på hur synnedsättningen ser ut.

Om man helt saknar syn, ja då kan det ju vara väldigt knepigt att tänka sig till exempel glasögon och sådana saker.

Men har man en bevarad synfunktion i någon del så är det otroligt viktigt att man får tillgång till bra optik som glasögon, kanske en kikare för att kunna se på långt avstånd.

Man kan behöva förstörande system som är som en kamera där man lägger texten och sen får man upp den starkt förstörd på en TV-skärm.

Men annars handlar det om att det som är synligt presenterat på olika sätt blir tillgängligt på andra sätt.

Det kan ju handla om att text blir tillgänglig som punktskrift eller att den blir talad. Det finns mycket sådana hjälpmedel idag.

Det kan handla om att man har olika hjälpmedel som ger en taktill information. Det kan ju till exempel vara så att man vid förflyttning använder en vit käpp, som är ganska vanligt.

Sen handlar det naturligtvis väldigt mycket om att, som Linda var inne, på att med den begränsade syn som man har, till exempel genom att ha ordning och reda och en förkunskap och en kännedom så kan man bättre använda sin synförmåga.

Man får kompensera också med minnestategier och hålla det i huvudet det som kan vara svårt att se och uppfatta.

På vilket sätt förstärks andra sinnen för att kompensera för syn- och hörselnedsättning?

Vi skapar ju helheter av de sinnen vi har.

Man använder sin hörselrest om man har en sådan, man använder sin synrest och sen så kanske man genom att känna på någonting också få hjälp att kunna se vad det är för någonting.

Men naturligtvis doft och smak kan vara sådana sinnen som en del blir väldigt bra på att använda sig av.

Det kan man ju använda i många olika situationer naturligtvis för att kanske bedöma bästföredatum på något i kylskåpet. Men det kan också vara ett orienteringshjälpmedel faktiskt. När man går förbi en viss plats så kommer det någon doft ifrån ett bageri till exempel och då vet man precis vad man är någonstans.

SUSANN: Det är framför allt tre områden som brukar nämnas där svårigheter uppstår. Kommunikation, information och förflyttning. Så jag tänkte att vi skulle gå igenom dem.

Linda, när det gäller kommunikation, hur skulle du förklara de svårigheter som uppstår i det?

LINDA: Mattias sa ju förut att syn och hörsel är våra fjärrsinnen och att de är på plats ett för oss när det gäller kommunikationen och kommunikationen mellan varandra. Men har man dövblindhet eller en kombinerad syn- och hörselnedsättning då är det nästan alltid att man behöver anpassa sitt sätt att kommunicera på något sätt.

Om man har hörsel kvar för att kunna kommunicera med tal så handlar det om att anpassa ljudmiljön och undvika störande ljud. Och se till att man sitter så att man kan avläsa, om man har synrester kvar, att man kan avläsa personens mun för att ta till sig vad som sägs.

Är det så att man använder teckenspråk och har en tillräcklig syn för att kunna se visuellt teckenspråk, då behöver man anpassa så man har bra belysning och har bra kontrast till den personen man pratar med, att händerna syns tydligt när man tecknar och att man också sitter på ett avstånd som passar.

Det kan ju vara att man vill sitta väldigt nära eller att man vill sitta en bit ifrån. Det avgör vilken synnedsättning man har.

Om det är så att man inte kan kommunicera med tal eller det visuella teckenspråket så kanske man måste använda taktilt teckenspråk på det sättet som jag gör så att då jag då känner vad som tecknas i stället för att se det.

Och sen så tog du upp det här med Mattias om barn som föds med dövblindhet.

Det blir en jättestor utmaning då för dem att få lära sig taktill kommunikation och det får de i så fall göra på en gång, direkt från början. Och det är ju ingenting som händer automatiskt.

Jag tänker på barn som ser och hör. Andra människor kommunicerar ju med varandra och det tar ju barnet till sig och härmar och gör på samma sätt.

Men ett barn som inte ser och inte hör, den kan ju inte härma på samma sätt. Utan då blir det omgivningen i stället som måste ge allt det här direkt, taktilt till barnet. Och kanske visa saker, tala om olika tecken för saker. Och även det måste man göra väldigt många gånger.

Om man tänker på barn som ser och hör, ett ord får de till sig jättemånga gånger innan de själva säger ordet.

SUSANN: Mattias, var kan man lära sig sådan alternativ kommunikation?

MATTIAS: Jag jobbar i en verksamhet inom Habilitering & Hälsa som heter Dövblindteamet. Man kan komma till oss för att träna de här olika funktionerna.

Vi har två kommunikationspedagoger som jobbar med det som Linda berättar om, och där man har en fungerande kommunikation på något sätt och behöver ändra den.

Det finns även den delen som handlar om de små barnen med medfödd dövblindhet.

Då handlar det mycket om att jobba med omgivningen. De personer som finns nära, föräldrar, förskolepersonal, assistenter och lära dem att jobba med att försöka skapa symboler och tecken. Det som är möjligt att nå taktilt. De upplevelserna behöver man jobba desto mer med då, liksom smak och lukt förstås.

SUSANN: Linda, det finns något som heter socialhaptiska signaler också, hur skulle du förklara det?

LINDA: Socialhaptiska signaler är ett komplement till tal och teckenspråk.

Då kan man få olika signaler på kroppen. Då kan man känna de här signalerna med kroppen och att man får ett meddelande till sig, som feedback till exempel.

Om man inte kan se en person som nickar, då kan jag ju be att de i stället klappar mig på axeln.

Och sen kan man även ha personliga signaler. Och då är det, ja men en signal för att man ska få veta att en person kommer in i rummet till exempel. Eller man kan göra sin signal för att tala om att nu går jag. Nu är jag inte kvar här i rummet tillsammans med dig. Det är lite enkelt förklarat.

SUSANN: Om vi går in på det här med information då, Mattias, vad handlar det om för typ av information?

MATTIAS: Jag tänker i ett samhälle så, ja, egentligen överallt och hela tiden så tar vi ju in olika intryck och här är både syn och hörsel viktiga. Vi får kunskap genom att man avlyssnar vad som pratas om runt omkring en.

Man har nyhetssändningar, det kan handla om alla möjliga sociala medier eller mer som traditionellt tryckt material, böcker, tidningar, men också skyltar. Det kan handla om små lappar och här och där.

Det är en form av information som blir svårtillgänglig när syn och hörsel försvinner. Det här vardagliga flödet som alla bombarderas av och som ibland kanske kan, för de flesta, vara lite svårt att värja sig för, det är någonting som personen med det dövblindhet får kämpa otroligt hårt att få tillgång till.

Man får sällan en överblick. Även om man har till exempel tillgång till punktskrift, som kan vara både tryckt och finnas tillgänglig datoriserad, så blir det ofta så att i det flöde av information som är så är det svårt att sortera och kanske få ihop sammanhang ibland. Med dålig syn, dålig hörsel så blir det här extremt energikrävande.

SUSANN: Linda, hur kan man kompensera för det här så att det fungerar någorlunda bra i alla fall åt att ta del av information?

LINDA: För det första så måste den informationen som finns vara tillgänglig. Men det räcker inte heller att det finns information. Jag måste ju också få veta att informationen finns.

Jag kan ju själv aktivt söka information, men jag söker ju inte efter information som jag inte vet finns.

Det bästa sättet att kompensera är att jag får riktad information skicka direkt till mig.

Folk i min omgivning kan ju också fråga mig, vet du någonting om det här, eller har hört den senaste nyheten eller har hört vad som hände igår. Det är egentligen det bästa sättet att kompensera.

SUSANN: Mattias, om vi går in på det här med orientering och förflyttning då, hur kan man beskriva svårigheterna som uppstår här?

MATTIAS: Vid orientering och förflyttning återigen så får vi otroligt mycket information med hjälp av vår syn och hörsel.

Är man ute och rör sig i en trafikerad miljö så kan man naturligtvis undvika hinder med hjälp av synen.

Man kan höra om det kommer någonting farande, en bil till exempel. Det här blir jättesvårt när syn och hörsel försämras. Helt plötsligt så kanske man inte kan höra riktning på ljud och då är det svårt att höra varifrån en bil kommer även om man kanske kan höra ljudet. Och man kanske inte hör och kan avgöra om den är långt borta eller nära.

Synmässigt snubblar man naturligtvis över saker och ting om man inte har något hjälpmedel som en vit käpp till exempel, eller kanske en ledarhund som man kan använda vid förflyttning.

Det är också så att framför allt i främmande miljöer kan det här bli en för svår uppgift och då behöver man ha ett personligt stöd, en ledsagare eller en personlig assistent som hjälper till med att förflytta sig. Medan däremot i mer kända miljöer och närmiljöer så kan man med mycket träning få det att fungera bra.

Det vi kan se är ju att beroende på hur bra man är på det här, eller hur stora utmaningar man har så är det återigen mycket energi som går åt i sådana situationer.

Risken är också att man missar mycket av informationen. Man blir så engagerad i att se vad man sätter sina fötter, eller att ta sig från punkt A till punkt B, att själva upplevelsen av att vara ute, att till exempel vistas i naturen, det blir bara en prövning och inte något njutbart eller trevligt.

SUSANN: Linda, vad har du för hjälp för att ta dig fram?

LINDA: Jag skulle bara vilja tillägga en sak innan jag svarar på det. Gällande utmaningar när det gäller orientering och förflyttning.

Det är att många personer med dövblindhet har sämre balans. Balansen påverkas av både syn och hörseln så det blir också en till utmaning i orientering och förflyttning.

Jag i min vardag så har jag personlig assistent som jag får mycket stöd ifrån och när jag ska ta mig till olika platser. Men det jag också vill lägga till som jag tycker är viktigt är att man måste våga röra sig och ta sig fram själv så man inte alltid blir beroende av andra personer.

MATTIAS: Jag tänkte på att väldigt mycket i samhället så jobbar man ju för att också tillgängliggöra till exempel kollektivtrafik där man har olika typer av utrop på vilket tåg eller buss det som ska komma eller man har skyltar som visar olika saker. Så om man har en nedsatt hörsel eller syn så kan man få väldigt mycket information. Men om man har problem med både syn och hörsel så kanske man åker sitt vanliga pendeltåg och det går bra så länge tåget går men så plötsligt händer någonting. Då kan det visa sig ganska tydligt att det inte finns något bra sätt att få information om en trafikstörning eller att bussen helt plötsligt tar en annan väg och så vidare.

Och likadant så kan en bra situation där man hittar vägen, kanske till sin affär eller i sin närmiljö, så helt plötsligt kommer det två decimeter snö då ändrar sig någonting i miljön. Så väldigt mycket handlar om de här små detaljerna som gör skillnad i om det funkar och inte.

Det som Linda pratar om mycket nu tycker jag, det är också att behövs väldigt mycket mod för att våga ge sig ut i de här situationerna och kanske ibland hamna i att man kommer fel och kunna hantera en sådan situation.

SUSANN: Vet man något om hur den fysiska hälsan påverkas av att leva med dövblindhet?

MATTIAS: Det som är väldigt vanligt, och det har vi sett i vår forskning, är att man har mycket spänning i axlar, nackar, ryggar. Att man blir ganska passiv är vanligt och det är klart att då tappar man kondition och funktion och även saker som kan vara nedsatt från början som balans. Där vill man ju till att man kompenserar det med att man ständigt håller sig i gång. Det finns stora risker där.

Men jag skulle nog säga att de psykiska hälsoriskerna är nog så viktiga. Utmattning, energiförluster för att man jobbar så hårt för att kompensera, det är mer vanligt än ovanligt.

Det är klart att när man hamnar i en försämringssituation, när syn går ner eller hörseln försämras, så blir det extra jobbigt. Då kan man hamna i att man sekundärt får en psykisk ohälsa.

SUSANN: Hur kan man jobba med de delarna för att minska risken för att drabbas av psykisk ohälsa?

MATTIAS: Det som jag tror är viktigt är att man har bra kunskap om hur man ser och hör. Att man ständigt får ta del av de olika typer av stöd som finns, men också lära sig nya strategier.

Man behöver mycket stöttning och man behöver faktiskt få vara i en miljö där man kanske träffar andra personer som har liknande svårigheter.

Man behöver få professionellt stöd ibland från ett dövblindteam, där man kan behöva samtala med en psykolog, som jag, eller att man får in insatser som ledsagning eller assistans. Man kan behöva lära sig att förflytta sig med en käpp och med det kan man minska den här fysiska belastningen och minskad trygghet. Det gör väldigt mycket positivt.

Ofta kommer man in ganska sent och ber om den här hjälpen och där skulle jag önska att man kom till oss lite tidigare. Då kunde vi förebygga mycket av det som annars blir en ångestproblematik eller en depression.

SUSANN: Linda, vad skulle du säga förutsättningarna är för att leva ett så bra liv som möjligt med dövblindhet?

LINDA: Men som Mattias sa, att man lär sig nya strategier, det är jätteviktigt. Det behöver inte vara så stora saker. Det räcker med småsaker som ändå blir viktiga.

Och att man vågar lyssna på sina andra sinnen och det som vi pratar om.

Det är många personer med dövblindhet som kämpar med sin syn. De synresterna de har eller hörselresterna de har och då är de inte medvetna om vad de kan kompensera med.

Det är viktigt att man hittar något sätt för att få återhämtning. Hur återhämtningen ser ut är individuellt vad man behöver. Jag behöver bli medveten för att återhämta mig.

Jag skulle vilja backa lite till när vi pratade om orientering. Förflyttning och orientering. Och det är att kommunikation är jätteviktig också kopplat till orientering.

Om jag går ut ensam och hittar vägen fram dit jag ska, om det är någonting som händer på vägen så har jag svårt att fråga dem som finns runt omkring mig vad som händer, eller om jag går vilse eller att tåget stannar. Hur ska jag kunna fråga för att få den informationen jag behöver? Så kommunikation, information och orientering hänger ihop med varandra.

SUSANN: Hur gör du ett sådant läge då?

LINDA: Ja, det handlar ju också om att man måste ha en plan för hur man ska göra. Att händer det här, då gör jag på det här sättet. Det går inte att planera till hundra procent såklart, men att man ändå har lite tanke om vad som skulle kunna hända.

Ett exempel är ju om jag åker tåg själv, så har jag alltid kontakt med någon person. Jag har någon person som jag skickar sms med och då kan ju den personen hjälpa mig med information om det så att det händer någonting.

SUSANN: Det här att vara så beroende av andra hur hanterar du det?

LINDA: Ja, jag är beroende av andra och det kan vara jättesvårt men jag försöker också tänka lite tvärtom. Om man är beroende av andra så kan det också leda till en form av självständighet, om man kan hitta en någon typ av lämplig balans där mellan beroende och självständighet.

Om det är så att jag inte vill ta emot hjälp från andra över huvud taget, då blir jag ju väldigt begränsad.

Så en annan viktig sak är ju att jag måste också få möjlighet att påverka vem jag ska vara beroende av. Vem ska hjälpa mig att stötta mig i de här olika situationerna. Det kan vara ganska svårt idag, så som det ser ut i samhället. Det är inte alltid att man får vara med och bestämma och få vara med och bestämma vilket stöd jag faktiskt får.

SUSANN: Det är dags att avsluta nu så jag tänkte börja med att fråga dig, Mattias. Vad kan man få för stöd av dig och er som jobbar på Dövblindteamet?

MATTIAS: På Dövblindteamet i Stockholm så har vi tillgång till olika personer med olika bakgrund.

Vi har hörselläkare och ögonläkare som ger mycket information om olika orsaker så att man kan lära sig mer om vad man faktiskt ser och hör. Det är en viktig plattform, en viktig bas för att lära sig mer om sig själv och kanske också sin prognos hur det här kommer att bli framöver.

Psykologer, som jag finns. Man kan behöva prata om sin situation, få reflektera. Man kan behöva känslomässigt hantera den livsomställning som det ofta innebär att leva med dövblindhet. Och det kan man behöva göra själv, men också faktiskt ens anhöriga och de som finns runt omkring.

Sen behöver man ofta kanske stöd med att söka olika insatser i samhället. Det finns mycket insatser att söka. Det kan vara svårt att få dem, men i den processen så är våra kuratorer ovärderliga. Och kontakt med myndigheter kan också vara en utmaning och där hjälper de ofta till.

Men att också lära sig olika strategier allt ifrån nya kommunikationssätt. Man kan behöva träna att orientera, förflytta sig eller hantera situationen i ett kök där man inte ser och då kan en synpedagog vara bra. Kommunikation överhuvudtaget och rätt hjälpmedel både för hörsel och syn.

SUSANN: Linda, vad kan man mer få stöd om man är närstående till någon eller själv lever med dövblindhet?

LINDA: Nästan alla personer med dövblindhet säger att få kontakt med andra som är i samma situation som en själv är oerhört viktigt och att man får ett annat perspektiv på situationen genom att man träffar andra och får se hur andra har det och hur det fungerar för andra. Och då leder det till en möjlighet att man kanske klarar olika situationer även om man har en synnedsättning eller en hörselnedsättning.

SUSANN: Var kan man få kontakt med andra? Vad hittar man dem?

MATTIAS: Vi har en organisation här i Sverige som heter Förbundet Sveriges Dövblinda, FSDB. Det finns tolv regionala föreningar i Sverige.

SUSANN: Då säger jag stort tack till dig, Linda Eriksson, pedagog på Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor.

Tack också till dig, Mattias Ehn psykolog och forskare vid Dövblindteamet, som är en del av Habilitering & Hälsa i Region Stockholm.

LINDA OCH MATTIAS: Tack!